

קרן הדוכיפת
מבית החברה להגנת הטבע

החברה להגנת הטבע
מרכז הצפרות הישראלי

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף מדעים
הפיקוח על הוראת מדע וטכנולוגיה
והאגף לטכנולוגיות מידע

תכנית חקר ציפורים במסגרת לימודי מדע וטכנולוגיה בבתי ספר יסודיים ובחטיבות ביניים

תכנית חקר ציפורים היא תכנית ייחודית המשתלבת בלימודי מדע וטכנולוגיה בבתי הספר היסודיים ובחטיבות הביניים. **התכנית מתקיימת ביוזמת ובתמיכת** גב' שושי כהן – מפמ"ר מדע וטכנולוגיה ומנהלת תחום המדעים במשרד החינוך ופרופסור יוסי לשם מאוניברסיטת תל-אביב וממרכז הצפרות הישראלי בחברה להגנת הטבע, ובשיתוף עם מר רוני דין מנהל אגף טכנולוגיות מידע במשרד החינוך.

תוכנית הפיילוט פעלה בשנים תשע"ג-תשע"ה, **ב- 120 בתי ספר מכל המחוזות והמגזרים**, 65 בתי ספר יסודיים ו-55 חטיבות ביניים.

מפתחי ומנחי התכנית וההשתלמויות: בבתי הספר היסודיים- הדס כץ שדה-חן, בסיוע ד"ר שרה קלצ'קו ובחטיבות הביניים- יהבית לוריא בסיוע שלומית ליפשיץ.
בשנה"ל תשע"ו התוכנית תורחב ליצירת מנהיגות של מדריכים ומורים מובילים במחוזות ויצירת מניפה להכשרת בתי ספר נוספים במחוזות ובתוכניות נוספות שמשרד החינוך מפעיל- התוכנית המשולבת לחינוך לקיימות ותוכנית בינלאומית גלוב.

תוכנית חקר ציפורים שמה לה כמטרה לאפשר לתלמידי ישראל הזדמנות ייחודית לצאת להתבונן בטבע ולחקור בכלים מדעיים ומקוונים את אורחות חיי הציפורים בסביבה הקרובה או במהלך הנדידה, ואת יחסי הגומלין שלהן עם הסביבה והאדם.
התוכנית מקדמת כמה מהיעדים המרכזיים של הוראת המקצוע מדע וטכנולוגיה:

- למידה משמעותית
- למידה בדרך החקר המדעי ופתרון בעיות
- למידה חוץ כיתתית
- למידה שיתופית בסביבות מקוונות
- חינוך לקיימות

להכשרת המורים, פותח מסלול הכשרה שנפתח בהשתלמות קיץ במכון דוידסון שבמכון ויצמן וממשיך לקורס מקוון בסביבת Moodle שמלווה את המורים ביישום התוכנית בכיתות. בשנת היישום הראשונה, מקבל כל בית ספר ליווי צמוד של מנחות התוכנית ובנוסף יום הדרכה אחד של צפר מומחה, המגיע לבית הספר להדרכת המורים והתלמידים.
מבין המורים המשתתפים בתוכנית, נבחרו בשנה"ל תשע"ה 25 מורים שלקחו חלק בפיתוח מודל של למידה שיתופית בתוכנית חקר ציפורים, למידה וחקר מקוונים עם בתי ספר אחרים בארץ ובחו"ל. לשם כך, פותחו **סביבות הוראה-למידה שיתופיות מקוונות** וניתנה הכשרה ייחודית בהשתלמות נוספת. למורים המנחים חקר שיתופי עם בתי ספר מחו"ל, ניתנים תמיכה וליווי מקצועי של פרופסור יוסי לשם ומרכז הצפרות הישראלי, בנוסף להנחיית מנחות התוכנית.

התלמידים מגלים התלהבות רבה מההזדמנות המרגשת שניתנה להם לחקור ציפורים בסביבה הקרובה או בנתיבי הנדידה למדינות אחרות. הם עורכים תצפיות, מקשיבים לקולות, מתעדים בצילום, אוספים נתונים ומעבדים אותם ומשתפים את התלמידים ואת הקהילה בתוצאות. לסיכום הפעילות בבתי הספר, מתקיים בכל שנה **כנס חקר ציפורים ארצי** בהובלת מפמ"ר מדע וטכנולוגיה ופרופ' יוסי לשם, בו המורים והתלמידים מציגים תוצרים ייחודיים מהתהליכים שעברו.

קישורים למידע על התוכנית, לסביבות הוראה-למידה ולמשאבים - למורים ולתלמידים:

מידע על התוכנית באתר המקצוע מדע וטכנולוגיה: [חקר ציפורים יסודי](#), [חקר ציפורים חט"ב](#)

סביבת הוראה למורים באתר moodle מדע וטכנולוגיה: [חקר ציפורים יסודי](#), [חקר ציפורים חט"ב](#)

סביבות הוראה-למידה לתלמידים: ביסודי- [רשת חברתית חינוכית "ניפגש"](#).

בחט"ב- אתר [google-site](#) עברית + [moodle](#) לתלמידים, אתר [google-site](#) אנגלית